

הסוד של החנוכייה: למה דווקא פך השמן?

מסע לגילוי המהות האמיתית של חג האורים

מאת: הרב יהודה טאוב

דמויות:

אבי: רב ומחנך מנוסה, בעל חוש הומור, אוהב ללמד דרך שאלות מתמיהות

שירה: תלמידה חדה בת 15, לא מפחדת לשאול שאלות קשות, חושבת בלוגיקה

תוכן העניינים

פרק ראשון: הניצחון או השמן?

פרק שני: סוד הבשמים של יוסף

פרק שלישי: משל בן המלך

פרק רביעי: מכב"י והמסר האיש

פרק חמישי: הרגעים הקטנים של החיים

סיכום והלכה למעשה

פרק ראשון: הניצחון או השמן?

בי, יש לי שאלה שמציקה לי כל חנוכה. למה אנחנו חוגגים את פך השמן ולא את הניצחון במלחמה?

אבי: שאלה מצוינת! מה אכפת לך יותר - ניצחון במלחמה או שמן לנרות?

שירה: אתה רציני? ברור שהניצחון במלחמה! לולא המלחמה, לא היה נשאר עם ישראל בכלל. אז למה כל החנוכה מסתובבת סביב... שמן?

אבי: אז זה בדיוק מה שאני רוצה להבין איתך. יש לנו שני ניסים - נס המלחמה שהציל את עם ישראל מהשמדה, ונס פך השמן שהספיק לשבוע במקום יום אחד.

שירה: רגע, ויש עוד משהו שתמיד הפריע לי! ב"על הניסים" בתפילה אנחנו מזכירים רק את המלחמה - "מסרת גיבורים ביד חלשים". אף מילה על פך השמן!

אבי: נקודה חדה! ויש עוד דבר מוזר - אחרי שמדליקים נרות, בתפילה "הנרות הללו" אנחנו שוב מודים רק על ניסי המלחמות. אז למה בכלל מדליקים נרות?

שירה: זה ממש לא הגיוני! אם המלחמה היא העיקר, למה המצווה היא נרות ולא משהו אחר?

אבי: יופי, עכשיו את שואלת את השאלות הנכונות. בואי אספר לך משהו על יוסף הצדיק שיפתור לנו הכל.

פרק שני: סוד הבשמים של יוסף

שירה: יוסף? מה הקשר לחנוכה?

אבי: סבלנות. יוסף נמכר לעבדות במצרים, נכון? מצב נורא - הוא הולך לגלות, למקום זר, אולי לעבדות קשה או גרוע מזה.

שירה: כן, זה היה האסון הגדול של חייו.

אבי: אז תגידי לי, אם את הולכת לכזה מצב - מה באמת משנה לך? אם הריח בשיירה טוב או רע?

שירה: (צוחקת) ברור שלא! אני אחשוב על איך לשרוד, לא על ריחות...

אבי: בדיוק! אז למה המדרש עושה כזה עניין מזה? הוא אומר שהשיירה שקנתה את יוסף נשאה דווקא בשמים וצרי - דבר יוצא דופן, כי בדרך כלל גמלים נושאים דברים עם ריח רע.

שירה: אוקיי... אז מה מזה?

אבי: המדרש אומר משהו מדהים: הקב"ה אמר "אני לא אתן לצדיק הזה לנסוע עם ריח רע" - אז הוא זימן לו ריח טוב!

שירה: רגע רגע... אבל הרי הבעיה לא הריח! הבעיה שהוא הולך לעבדות!

אבי: אהה! עכשיו את מגיעה לנקודה! מה באמת נתן לו הקב"ה?

שירה: אממ... ריח טוב?

אבי: לא! הקב"ה נתן לו מסר. יוסף הבין משהו: בדרך כלל הדבר הזה לא קורה. מאה שנה לא היה מסע כזה עם בשמים. אז אם זה קורה דווקא עכשיו - מישו מסדר את זה בשבילי.

שירה: אה! הוא הרגיש שה' איתו!

אבי: מדויק! זה נתן לו כוח לעבור את הכל. לא ההצלה עצמה, אלא הידיעה שאבא שומר עליי.

שירה: יפה... אבל איך זה קשור לחנוכה?

פרק שלישי: משל בן המלך

אבי: בואי נעשה משל. תארי לך בן מלך שנחטף על ידי שודדים במדבר. כפתו אותו, עמדו להרוג אותו. פתאום מגיע המלך עם כל הצבא, הורג את השודדים ומציל את בנו.

שירה: ברור שהבן ישמח!

אבי: אבל הבן לא רק שמח - הוא בכה. המלך שאל אותו: "למה אתה בוכה? הצלתי אותך!" אז הבן אמר: "אבא, קיבלתי היום שתי מתנות. מתנה אחת - שהצלתי את חיי. אבל המתנה השנייה שווה לי יותר - ראיתי שאתה אוהב אותי כל כך שבאת בעצמך!"

שירה: וואו, זה עמוק...

אבי: דוד המלך אומר את זה בתהילים: "כי טוב חסדך מחיים" - החסד שלך, הארת הפנים שלך, שווה לי יותר מהחיים עצמם!

שירה: רגע רגע... אני מתחילה להבין לאן אתה הולך!

אבי: תגידי.

שירה: נס המלחמה זה כמו המלך שמציל את הבן - קיבלנו את החיים. אבל נס פך השמן זה...

אבי: תמשיכי!

שירה: זה כאילו הקב"ה אומר לנו: "אני לא רק הצלתי אתכם, אני גם כאן איתכם! אני דואג לכם גם בפרטים הקטנים!"

אבי: בול! פך השמן זה לא היה הכרחי להישרדות. אפשר היה להדליק גם בטומאה בשעת הדחק. אבל הקב"ה אמר: "לא, אני רוצה שתרגישו שאני איתכם".

פרק רביעי: מכב"י והמסר האישי

שירה: אז בעצם... נס פך השמן זה ההוכחה לאהבה!

אבי: מדויק לחלוטין! והנה עוד משהו מדהים - אם תיקחי את המילים "כי טוב חסדך מחיים" ותקראי את האותיות האחרונות מהסוף להתחלה - מ', כ', ב', י' - מה זה אומר?

"כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ מֵחַיִּים"

סופי תיבות: מ - כ - ב - י

שירה: (חושבת) מכבי!!! זה לא ייאמן!

אבי: עכשיו תביני למה "על הניסים" מדבר רק על המלחמה - כי זה על העובדות, על מה שקרה. אבל המצווה של החנוכה - הדלקת הנרות - היא על התחושה, על ההרגשה שאבא איתנו.

שירה: אז בעצם אנחנו צריכים את שני הדברים - את העובדות ואת הרגש...

פרק חמישי: הרגעים הקטנים של החיים

אבי: יש עוד משהו חשוב ללמוד מזה. בחיים שלנו, מה אנחנו בדרך כלל זוכרים? את הדברים הגדולים - סיימנו בהצלחה משהו, עברנו משבר, הצלחנו במבחן.

שירה: כן, אלה הדברים שכולם חוגגים.

אבי: אבל מה עם הרגעים הקטנים? דבר קטן שהשתלב בדיוק בזמן? שיחה שהגיעה כשהכי צריכת אותה? מקום חניה שהתפנה בדיוק כשהגעת?

שירה: אה, אתה אומר שגם בזה יש משהו?

אבי: לא סתם משהו - זה האות האישי שלך! כמו הבשמים של יוסף, כמו פך השמן. הקב"ה לא רק מציל אותנו בגדול - הוא גם שולח לנו מסרונים קטנים: "אני כאן, אני איתך, אני אוהב אותך".

שירה: זה ממש משנה את הדרך שאני מסתכלת על דברים...

אבי: בדיוק בגלל זה כדאי לרשום את הרגעים האלה, לא לשכוח אותם. כי לפעמים הם נותנים לנו יותר כוח מאשר הניסים הגדולים.

שירה: רגע, אז למעשה - החנוכייה היא לא סתם זיכרון לנס. היא תזכורת יומיומית ש...

אבי: תסיימי את המשפט.

שירה: שאנחנו לא לבד. שיש מישהו ששם לב גם לפרטים הקטנים. שהאהבה היא לא רק בהצלחות הגדולות.

אבי: עכשיו תביני למה כל ערב אנחנו מדליקים מחדש. לא מספיק פעם אחת - צריך לזכור את זה כל יום מחדש.

שירה: זה מסביר גם למה אנחנו מוסיפים נר כל יום - האור גדל, ההבנה שלנו צריכה לגדול...

אבי: מעולה! ויש עוד משהו - הנרות צריכים להיות בחלון, מול הרחוב. למה?

שירה: כדי לפרסם את הנס!

אבי: נכון, אבל איזה נס? לא את הניצחון במלחמה - את הנס של האור הקטן שלא כבה. את המסר שגם כשהכל נראה אפל, יש אור שממשיך לדלוך.

שירה: וואו... אני אדליק השנה את הנרות בצורה אחרת לגמרי.

אבי: ויש לך עוד שבוע שלם לתרגל את זה. כל ערב, כשאת מדליקה, תשאלי את עצמך: "איפה ראיתי היום את ה'בשמים של יוסף' בחיים שלי? איפה הרגשתי שמישהו שם לב אליי?"

שירה: אתה יודע מה? אני חושבת שאתחיל לרשום את זה. כמו יומן של "רגעי פך השמן".

אבי: רעיון מצוין! ואז בעוד שנה, כשתחזרי על הרשימה - תראי כמה הרבה "מסרונים" קיבלת בלי לשים לב.

שירה: חכה, עכשיו הכל מתחבר! ב"הנרות הללו" אנחנו אומרים שאנחנו מודים על הניסים - גם אלה של המלחמה וגם על הרגע הזה, עכשיו, שיש לנו נרות שדולקים.

אבי: בול! כל הדלקה היא נס חדש. לא סתם זכר לעבר - זו חוויה חיה של עכשיו.

שירה: אני חייבת לשתף את זה עם החברות שלי...

אבי: רק תני להן לחשוב קודם - תשאלי אותן: "למה דווקא פך השמן?" ותני להן להגיע לתשובה בעצמן.

שירה: (צוחקת) נכון, אתה תמיד אומר שהשאלות יותר חשובות מהתשובות.

אבי: כי שאלה טובה מעוררת חשיבה, ותשובה שמגיעים אליה בעצמנו - היא נשארת.

סיכום והלכה למעשה

נס המלחמה הציל את חיינו, אבל נס פך השמן העביר לנו מסר אישי - שהקב"ה לא רק מציל אותנו בגדול, אלא גם נוכח בפרטים הקטנים של החיים. כשם שיוסף הצדיק קיבל כוח מהבשמים שהראו לו שה' איתו, כך גם אנחנו צריכים ללמוד להבחין ולזכור את "רגעי פך השמן" בחיינו - אותם רגעים קטנים ומושלמים שמראים לנו שמישהו שם לב ואוהב אותנו. החנוכייה היא תזכורת יומית: טוב חסדך מחיים - הארת הפנים האישית שווה יותר מהחיים עצמם.

המחבר: הרב יהודה טאוב, קרית אתא

טלפונים: 055-6785647 / 052-7139520 | **מייל:** gmail.com@8436092

שיעורים ב'קול הלשון': 03-6171190 (לגברים: 03-6171180; לשיעורים בנושא ארץ ישראל: שלוחה 7)

אתר: www.kol-toda.co.il